

MADE IN SLOVENIA

„Izrael Sigel iz Majamija je 1994. godine dobio patent broj 5375430 za cipelu koja u peti ima ugrađenu klimu, a Mark i Loren Mur, veliki ljubitelji ptica, 1999. godine su dobili patent broj 593226 za ptičije pelene.“

Kao i svakog petka, Dedita je završio sa tuširanjem tačno pred večernji TV-dnevnik, i iz treće fioke noćnog stočića izvukao svojih osam kamenčića. Pre petnaest godina ih je brižljivo izabrao na plaži u Rovinju, kada je patentirao svoj izum sušenja kože između nožnih prstiju. Veoma je voleo da pliva, ali nakon izlaska iz vode je želeo da se dovede u red: polako i detaljno bi se obrisao i presvukao kupaće gaće. Potpunu idilu čitanja novina, biografija velikih vojskovođa i memoara političara narušavala je samo vlaga među nožnim prstima. Ali, samo do trenutka, kada mu se između prvog i drugog prsta na desnoj nozi zatakao mali jajoliki kamenčić. Odmah ih je stavio između svih prstiju na nogama i za samo nekoliko minuta sunčanja i čitanja čitav problem je bio rešen.

Sa svojom kolekcijom kamenčića je ušao u dnevnu sobu gde je babica redala vaze i miljee na ormanima vraćajući ih na svoje mesto, jer mu prilikom brisanja prašine nikada nije polazilo za rukom da stavi stvari tačno tamo gde treba da budu. Uvek bi ih pomerio malo levo, desno ili malo okrenuo. I iz toga je pre nekoliko godina patentirao izum: umesto da stvari podiže i obriše prašinu sa polica, samo bi ih malo pomerio ili okrenuo, i babica više od nedelju dana nije uspevala da ga ulovi u prevari. Sve dok u subotu nije sva grožena zastala ispred police i povikala da prašine ima „kao u štali“.

Dedita je seo u fotelju, gurnuo kamenčiće među prste na nozi i čekao dnevnik. Ubrzo mu se pridružila i babica. To je bio prvi dnevnik od osamostaljenja države, koji su odgledali u potpunoj tišini. Za to su imali razloge: dedičino fanatično navijanje za desne i babičino takođe beskompromisno navijanje za leve značilo je svakodnevnu svađu, i to na smrt. Brak, koji bi se po svim ljudskim kriterijumima mogao opisati kao srećan, nakon osamostaljenja je zbog politike počeo da se pretvara u pravi pakao. I, tako su tog prepodneva šezdeset godina relativno srećnog braka okončali sporazumnim razvodom u opštini. Ne progovorivši ni reči, odvezli su se taksijem, ni jednom ni drugom nije zadrhtala ruka prilikom potpisivanja, a na kraju su se opet zajedno dovezli kući i seli da ručaju. Od tada nisu progovorili.

U stvari, nisu progovorili od prošle noći. Kao i svakog četvrtka, Dedita se vraćao s vežbe violinskog kvinteta. Bili su tamo svi prijatelji iz simfonijskog orkestra koji su zajedno svirali već četrdeset godina. Dok se vraćao magla je bila tako gusta da nije mogao da vidi ni sopstvene cipele, i napadao je sneg koji je, povrh svega, sve zajedno pretvorio u bele mrlje. A kao za baksuz, ulicu na početku Bežigrada su zatvorili zbog radova, tako da je morao da ide zaobilaznim putem. Od filharmonije do kuće bi, doduše, i u to je bio sasvim uveren, mogao da dođe i zatvorenih očiju, natraške ili hodajući na rukama, ali, ovog puta

nije išlo. Već nakon drugog skretanja nije više znao gde se nalazi. Jedno vreme je još uvek koračao u uverenju da će se ulice svakog trena opet sastaviti u njegovu, dobro poznatu mu Ljubljanu, i da će shvatiti kuda ide, ali to se nije dogodilo. Zaustavio se tek kada je ulica iznenada počela da se uspinje, iako je od filharmonije do njegove zgrade – zajedno sa svim okolnim ulicama – bila udaljena pola veka i uglavnom potpuno ravna. Zaustavio se i pomislio da će se sledećeg jutra nakon šezdeset godina braka razvesti i da sve zajedno, sasvim sigurno, ima nekakve veze sa tim. Noćnu odisejadu je završio tek nešto nakon tri sata izjutra, kada se već sasvim van sebe od zbunjenosti bukvalno zaletio u policajca koji ga je odveo kući. Babica je sedela ispred televizora i čekala ga. Kada je ušao, bez reči je ugasila televizor, pa svetlo, i otišla u krevet.

Oboje su se držali dogovora prilikom razvoda da o politici više neće progovoriti ni reči, i zato je to bio prvi dnevnik koji su uspeli da odgledaju zajedno, a da se pri tom ne posvađaju. I uopšte, to je bilo prvo veče, kada nisu pomislili na politiku. Zabuna je ipak bila prevelika: ni reči nisu progovorili o tome kako će živeti nakon razvoda i šta će se sada, u stvari, dogoditi.

Uz vremensku prognozu je pokupio kamenčiće između prstiju na nogama, vratio ih u fioku noćnog stočića i posegao rukom da uzme karte za uobičajeni remi koji su igrali petkom, ali, vratio se bez njih. U tom trenutku je babica ustala, otišla u kuhinju da pristavi vodu za čaj od nane koji su pili svakog petka: „Danas ti prvi mešaš“, začuo je.

Pao mu je kamen sa srca. Bez čaja od nane nema prave partije remija, bez remija nema uobičajenog petka, a bez uobičajenog petka život više nije život.

„Zamislite proplanak na kojem tik do vas pasu srne. To nisu snovi, već stvarnost.“

Zurili jedno u drugo već više od pet minuta. Srna i on. U tome je bio najbolji, nikada u životu nije prvi skrenuo pogled, ali ta srna bi s lakoćom mogla da ga pobedi i uz to i hipnotiše, da se napolju nije oglasio susedov pas. Okrenula je glavu ka vratima i zastrigla ušima. Kada je zacoktao usnama, ponovo se okrenula ka njemu.

„Izgubila si, damo.“

Sada ga je gledala nekako drugačije. To više nije bila ona „bambi“ panika sa početka, kada ju je doneo u garažu. To je pre bio pogled saborca, u smislu – šta nam se to događa, stari moj? Gde smo? Šta je to? Šta ćemo sad?

Otpio je pošten gutljaj votke i vratio flašu na pod. Srna je pogledom pratila flašu, zbog toga joj je sipao vodu u činiju i ona je halapljivo gasila žeđ.

„Na zdravlje, bambina“, otpio je još jednom. „Valjda si bambina? Devojka?“ Nagnuo se unazad, ali ništa nije video. Morao bi da je podigne i pomeri slomljenu nogu, ali to bi je bolelo. „Kako god“, ponovo je seo i u tom trenutku prvi put pomislio na mrtvog oca. Situacija je, tamo u garaži, skoro u potpunosti podsećala na njihov odnos. Četiri generacije unazad su svi sa očeve strane bili lovci, i kada mu je u srednjoj školi rekao da će postati vegetarijanac, da napušta školu i da ide u Indiju, istresli su jedno drugome u lice stvari koje dvoje pod istim krovom ne smeju izgovoriti, jer inače život postaje nemoguć. Video je mamu kako mu sa onog sveta govori da ko ne zna da razgovara tokom života, neće naći mira ni u smrti. Preko tog spora, u stvari, nikada nisu prešli, što ga je povremeno

nagrizalo. Na kraju krajeva, mnogo govori i to da se vratio kući tek kada je oboje sahranio. I to pod izgovorom da pusta kuća propada triput brže i da želi da je održava do prodaje, da joj ne bi pala cena. Doduše, istina je i to da za godinu i po dana nije objavio ni jedan jedini oglas.

Prvi napad srna se dogodio već u rano proleće, kada su obrstile pupoljke drveća. Pri drugom naletu su mu opustošile vrt, i u tom besu, po prvi put skoro da je razumeo svog oca. Da je u tom trenutku imao pri sebi pušku, i da je srna bila u blizini, ubio bi je. Od tada ga je noću budio svaki šum, tako da je i po deset puta ustajao i odlazio do prozora proveravajući šta se dešava pred kućom. Posledica je bila ta da ga je Medina oterala da spava na kauču u dnevnoj sobi. Doduše, ne bi se moglo reći da mu je bilo teško: noću je uvek dobro imati televizor pri ruci, osim toga, balkon dnevne sobe je bio tačno iznad vrta, tako da je imao potpunu kontrolu nad onim što se dešava pred kućom.

Mesec dana je bio mir, ali te noći su ga probudili čudni zvuci. Jurnuo je na balkon i upalio reflektor koji je kupio upravo zbog srna, i dole ugledao pravu orgiju. Barem njih deset se slatilo u njegovom vrtu. Počela je strašna panika, zaletale su se u mrežastu plastičnu ogradu koju je postavio nakon drugog napada, gazile su jedna po drugoj ... Njegov stari bi u tom trenutku uzeo pušku, pobio bi barem polovinu i verovatno bi tako stvar bila u osnovi rešena. Pitanje je da li bi se opet pojavile, u takvom krdu sigurno da ne bi. On, jedan od pionira hipi pokreta u Sloveniji, zagriženi pacifista i vegetarijanac, pokupio je nož u kuhinji i besno jurnuo pred kuću. Dole je bila samo još jedna srna, noge čvrsto zapletene u mrežu. Odmah mu je bilo jasno da joj je slomljena, jer joj je bukvalno visila sa strane. Pažljivo joj je oslobodio nogu, a onda je podigao i odneo u garažu. Nije ni pokušavala da se brani.

U garaži je počeo da razmišlja da li da je odnese do ruba šume i pusti je tamo, ili da joj olakša muke i prereže joj vrat. Na kraju je otišao do frižidera po votku i počeo da pije. Trezan, naime, nije bio sposoban da zareže, ali ne zbog ideološkog tereta, već zato što je, jednostavno, bio kukavica.

Onda je počeo da prevrće datume po glavi – nikada nije zaboravljao brojeve, čak i kada se trudio – i shvatio je da se prvi napad srna dogodio tačno na godišnjicu očeve smrti. Odatle do razmišljanja o njihovom odnosu bio je samo korak. Na kraju krajeva, kada bi stari mogao da ga vidi tako nemoćnog sa flašom votke u ruci pored srne, bilo bi strašno.

A onda je stvari, koje bi tokom života morao da objasni ocu, objasnio srni, tamo u garaži. Pred zoru, kada je votka bila već skoro sasvim prazna, počela je da mu odgovara u očevo ime. Medina ga je zatekla kako se potpuno pijan dere na srnu i bila je uverena da je skrenuo sa uma. Pošto nije znala šta da misli o situaciji u garaži, upitala ga je da li će da doručkuje, a on je odgovorio da neće, uzeo srnu i odneo je nekuda u šumu. Vratio se uveče i od tada je blago mucao. Medina nikada nije uspela da sazna šta mu se događalo tog dana. Kao ni kakve veze to ima sa činjenicom da se od tada, svake godine na taj dan, spušta u grad krdo srna i napada vrtove.

„U 756. delu je Marija očajna, jer je Sančez već pre venčanja video Mariju Terezu u venčanici. Ubeđena je da je na taj način prizvao nesreću nad Mariju Terezu, i zato odluči da će oboje očistiti po narodnom receptu.“

„Milada!“ začuo se škripavi glas iz spavaće sobe.

„Bože, pa nećeš valjda da se vratiš...“ promrmljala je debela žena u umrljanoj bezbojnoj haljini na kauču, dok je hipnotisano buljila u televizor, gde je lepa, ridokosa Marija Vikonte, suznih očiju, odlučno krenula natrag ka vili s bazenom koja je bila vlasništvo Eduarda Sančeza.

„Milada!“

Miladi ispruženoj na kauču je sa lica nestala ukočenost i neverica, sva je postala nekako umorna: „Da!“ Uzdahnula je i odgegala se do spavaće sobe, uzela čašu sa noćnog stočića, vratila se u kuhinju po vodu i zgrožena zastala na vratima dnevne sobe: Marija Vikonte je na kolenima preklinjala Eduarda da je uzme natrag. Nije mogla da veruje svojim očima. Marija je bila pametna mlada žena, a pre svega je bila slična njenoj ćerki Sanji, kako po izgledu, tako i po nesrećnoj sudbini u ljubavi.

Zastala je netremice gledajući kako Marija grabi Eduardove noge i ljubi mu cipele, a onda je među gomilom domaćeg keksa na stolu zazvonio mobilni telefon. Na ekrančiću se nije ispisalo ime, već neki broj, a javio se nepoznati ženski glas: „Ej, kako se završio sinoć film na POP TV-u?“ Milada nije imala pojma ko je ta žena, ali očigledno ju je poznavala, zato nije htela da se osramoti i rekla joj je da je Miče Daglas obrio bradu i tako dokazao da nije ubio svoju ženu. Ubio ju je onaj sa drvenom rukom, a ubistvo je naručio Mičetov prijatelj, takođe doktor. Onda joj je ta žena oduševljeno rekla da je bila sa Francijem na otvaranju Merkatora, gde su kupili tri zamrzivača i pet pegli. Milada je rekla, baš fino, i dodala da mora da ide, jer je njen Marjan veoma slab i mora da mu da lekove. Pozdravile su se i prekinule vezu.

Tokom celog razgovora Milada je, naravno, pratila šta se dešava na televiziji: Eduardo je uvređeno odbio Mariju i prebacio joj nedostatak srca, egoizam i nerazumevanje, a u sledećoj sceni, kada je Marija plakala na svojim ogromnim ružičastim svilenim čaršavima, pozvala ju je Sandra Lopez i rekla joj da je Eduardo uopšte ne vara sa Cisijevom sestrom, već sa njenom, dakle sa Marijinom advokaticom Celestinom Velaskez. Doduše, Milada na kauču je znala više od Sandre Lopez u svom raskošnom bazenu: ta baraba od Eduarda je, u stvari, varao Mariju sa svojim stricem Paulom Gracijom, a svojevremeno još i sa stričevim šoferom Pedrom Farinom, ali, na kraju krajeva, to i nije bilo tako važno. Ključno za Miladu je bilo da je Mariji, uz lažnu vest da je Eduardo vara sa advokaticom Celestinom Velaskez, ponovo zasijalo lice. Ustreptala je. Iako ne svojom krivicom, Celestina je to, po Miladinom mišljenju, i zaslužila: imala je aferu sa Marijinim drugim mužem, što Marija još uvek nije znala.

„Milada!“

Bilo joj je potrebno nekoliko sekundi da sastavi stvari u glavi i da se orijentiše u sopstvenoj dnevnoj sobi. Otišavši u spavaću shvatila je da je zaboravila čašu sa vodom na stolu ispred televizora, i vratila se tamo baš u trenutku kada je Marija cepala slike na kojima je bila zajedno sa Eduardom.

U tami spavaće sobe, dok su kapi smeđeg tramala padale u vodu u čaši, zahvaljujući olakšanju koje je donelo Marijino saznanje, Miladi se skupila knedla u grlu.

„Dosta, zaboga...“

„Šta?“ pogledala je na krevet, na kojem su se u tami sijale dve bele polulopte.

„Hoćeš da me ubiješ? Već si dvadeset i sedam sipala unutra...“

Zaboravila je da broji kapi: „Idem po novu vodu...“

„Dobro je. Ionako više uopšte ne deluje.“

Više nije ni dahtao, već je samo još nekako lovio dah preostalim delom pluća. Spustila je čašu na noćni stočić i pomogla mu da podigne glavu: u tračku svetlosti koji je dopirao iz hodnika, ukazala se lobanja prevučena sivom kožom i pramenjem sede kose. Čvrstu hranu je poslednji put uneo u sebe pre dobrih mesec dana, a od tada je još samo pio. Jednom rukom ga je držala za glavu, drugom mu je polako slivala gorku braonkastu vodu među usne i setila se da još uvek nema pojma ko bi mogla da bude žena sa kojom je razgovarala preko telefona.

„Tvoju odeću ću dati Tončiju“, polako ga je spuštala natrag u senku. „Tek da znaš.“

„Još flaster“, rekao je.

Otišla je u kuhinju po flaster i u međuvremenu, naravno, zastala na vratima, gde ju je čekao šok: Eduardo je klečao pred Marijom i kleo se da samo nju voli; govorio je da je bio budala, da ju je zapostavljao, da tek sada zna da je ona žena njegovog života i da će do kraja života voleti samo nju bez obzira na to da li će biti njegova ili ne, da je spreman da se promeni i da učini sve. Miladi su navrle suze na oči: baš tako joj je govorio Tonči pre trideset i pet godina, tamo, iza velike stene, ali mu nije verovala. Pa ne da joj je bilo žao, zaista ne, samo joj nekako, za sve te godine, to nije izlazilo iz glave. Bilo bi joj lakše da u životu nije potpuno propao, ovako je sve vreme imala grižu savesti, kao da je i sama bila deo te propasti. Na kraju krajeva, možda čak i važniji deo, jer se nikada nije oženio i, koliko je znala, nijednu nije ni zaprosio. Sada je imala osećaj da će u odeći koju mu bude dala, barem pristojno obučen ići naokolo, i da će na taj način završiti još i tu priču. Jednom sahranom će pokopati obojicu i onda će konačno naći svoj mir.

Odlepila je stari morfijumski flaster sa koščatog ramena i na isto mesto mu zalepila novi: „Tvoju odeću ću dati Tončiju“, ponovila je vraćajući se u dnevnu sobu i sela na kauč upravo u trenutku kada se Marija Vikonte – šta se to dešava?! – sakrila u orman.

U sobu je ušao Eduardo i neka osoba, koja je ostala u hodniku, tako da joj se videla samo senka. Eduardo se nagnuo i poljubio tu osobu. Kamera je skliznula natrag ka Mariji u ormanu i Milada je u slepoočnicama osetila snažan pritisak, a u nozdrvama težak i ustajao miris lavande. Imala je osećaj da će da se uguši, ukoliko Marija odmah ne iskoči iz ormara i povuče tu barabu iz senke ... ali ne: slika se zaustavila i na ekranu se ispisalo: kraj 756. dela.

(Sa slovenačkog prevela **Ana Ristović**)